

România

Tinerimei Române

ABONAMENT ANUAL:

Pe un an.....Lei 200.—
Pe un jumătate an.....Lei 100.—
Autorități și instituțiuni.....Lei 500.—
In streinătate dublu.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC
LA ADMINISTRAȚIA ZIARULUI
CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 36

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Cluj, Strada Regina Maria Nr. 36. — Telefon: 7-88

Drama d-lui Vintilă Brătianu

Cine a urmărit zigzagurile bizare pe cari cariera politică a dlui Vintilă Brătianu, le-a lăsat însângerate ca niște rane, în drumul dsale de încăpăținări și înfrângeri a înțeles ușor semnificația recentei bătălii pierdute: reintrarea partidului liberal în Parlament.

Disecat în această naturală perspectivă, evenimentul — care de altfel comportă multiple și varii comentarii — n'a adus pentru noi nimic inedit, ci dimpotrivă. El s'a integrat tocmai prin ilogicismul și contradicția pe care o conține ca pe o fatalitate organică, în seria de dureroase abdicări prin cari d. Vintilă Brătianu, excelează în viața noastră publică.

Rând pe rând, vrând nevrând — vorba zgrunțuroasă și rimată a poetului Cotruș — șeful partidului liberal a fost copleșit de dinamica împrejurărilor noi pe cari nu le-a înțeles și nu le poate înțelege și chinuit, exasperat și sângerat a fost constrâns să renunțe la toate ideile și iluziile dsale.

Se petrece parcă în acest om o crâncenă dramă, aidoma a celei întrupate în nemuritorul „Götz von Berlichingen” care depășit de rosturile unor vremuri noi, n'a fost capabil să li se atmosferizeze și... a căzut.

Este atâta afinitate și analogie între eroul medieval și d. Vintilă Brătianu, încât dacă am crede în metempsichoză, am accepta bucuros concluzia că sunt una și aceeași ființă, în două ediții cărora numai coperta li-e schimbată: numele. Prin definiție chiar — principiile economice ale dlui Vintilă Brătianu nu-ți pot reaminti decât de un zdrențos cămătar medieval, mai avar decât harpagonul lui Molière și mai fatal — ca să întrebuițăm adjectivul Regelui Carol I.

Și cu toate astea numai cine știe cu câtă râvnă și ucișă dragoste a urmărit d. Vintilă Brătianu ideile sale — poate să-și imagineze sguindirea înfiorătoare pe care a încercat-o, când a fost silit să le rupă vii din suflet și să le așeze în muzeul de antichități...

Este banal de cunoscut acest crâmpiu din tragedia dlui Vintilă Brătianu — cel mai dăecos protagonist al revalorizării — la care a trebuit să renunțe după zece ani pentru a accepta politica economică a acelor pe cari înainte îi decretase „vrăjmași ai neamului”. Dar contradicția n'a rămas izolată. Acelaș contrast l'a încercat d. Vintilă Brătianu în problema constituțională, care l'a înfrânt și mai iremediabil.

Oare cine i-a pus pe ochi ochelari negri — ca să nu vadă real evenimentele și să nu le poată înțelegi decât într-o postură flag-

rant opusă înfăptuirii lor de mai târziu? Și ce fatalitate nebună îl urmărește încercându-i misiuni istorice pe cari nu le poate înțelege și nu le poate face față?

„Chestiunea închisă” pe care legea siguranței statului a dlui Guță Tătărescu, o penaliza cu asprime chiar dacă o deschideai... în vis, a fost firește cea mai grozavă lovitură de măciucă care a frânt partidul liberal în două și l-a aruncat — cine știe până când — din rândul partidelor de guvernământ.

Dar nu aceasta este problema, pe care ne-am propus s'o înfățișăm azi.

Ci — în ordinea aceasta de idei — să demonstrăm că revizuirea actului dela 4 Ianuarie, ca și revizuirea concepțiilor economice —

formează caracteristicile cele mai sugestive ale dramei vintiliste: o serie de dure încăpăținări și tot atâtea capitulări dezastruoase.

Reintrarea liberalilor în Parlament — după ce prin o desfrânare verbală îl nesocotiseră — confirmă încă odată politica de contraste, de atitudini abraacadabrante și de expediente agonice ale dlui Vintilă Brătianu, care hărțuit mereu de evenimente cari îl depășesc, renunță, una câte una, la toate concepțiile și hotărârile dsale de ieri. Ceeace în expresiva și eruda filozofie țărănească înseamnă a linge ceea ce ai scuipat.

N'ar fi de mirare, dacă mâine însuși d. Vintilă Brătianu ar fi lins dela șefia partidului liberal unde l'a scuipat ironia hazardului

BAZIL GRUIA.

Ideia de stat și criza actuală

de Petre Țuța

„Totul în stat, nimic în afară de stat, nimic în contra statului.”

Benito Mussolini.

Statul se studiază și înțelege în toată făptura sa în timpuri de furtună și de revoluționare a așezămintelor sociale, mult mai bine decât în timpul calm al păcii, pentru că atunci se afirmă în toată măreția forței sale.

În împrejurările de astăzi, când criza economică generală a cuprins întregul câmp al manifestațiilor sociale, când activitățile coordonate ale grupărilor politice îndreptate spre un scop unic, scopul salvării partidelor politice, considerate după concepțiile curente ca instrumentele cele mai perfecte de guvernare, când problema centrală a preocupărilor înregimentează energiile angajate în luptă pentru salvarea Statului democratic liberal, amenințat de curentele extreme, se impune lămurirea unui echivoc și anume, de a formula resturile organizației de Stat și de a preciza sfera funcțiilor sale; toate acestea fiind dictate de nevoia de a găsi soluții concrete și de a ieși din impasul în care am ajuns fără voia noastră. Pe pământul tradițional al libertății, brăzdată de focarele spirituale ale culturii creștine, observăm transformări brusce, manifestate în defrișarea conștiinței individuale de elementele egoiste, renunțarea insului la pretinsa sa inițiativă creatoare și integrarea forței sale în complexul forțelor colective. Să fie acest fenomen actual, manifestarea de decadentă a unei civilizațiuni epuizate, să fie oare acest fenomen simptomul răsturnării valorilor morale și politice existente, fără posi-

bilitatea de a salva cuceririle culturii și civilizațiunii care alcătuesc patrimoniul actual al lumii, sau mai de grabă, ceea ce se întâmplă sub ochii noștri sunt semnele prevestitoare ale unei civilizațiuni noi, care are ca țintă cucerirea lumii vechi, datorită disciplinei masselor supuse puterii discreționare a Statului și guvernanzilor lor?

Noi suntem credincioși progresului, și toate eforturile noastre tineresti se îndreaptă spre scopurile permanente ale vieții așa cum se desprind din ritmul realităților trăite. Desigur, că nu nouă generației tinere de astăzi ne aparține rolul de a explica sensul evenimentelor în curs și de a categorisi în tipicuri doctrinare acest crâmpiu de evoluție istorică. Acest criticism metodic este apanajul sociologului și istoricului de mâine. Ei au rostul predestinat de a-și pune mintea în serviciul adevărului pur și de a-l lumina pe seama celor mulți.

Tineretea noastră se mulțumește cu trăirea pasionată a lumii noi și întreagă ființa noastră este stăpânită numai de voința de înfăptuire, toată viața noastră se traduce într'un singur cuvânt: acțiune.

În locul jocului liber și anarhic al forțelor individuale noi așezăm construcția arhitectonică monumentală a unui plan național de ansamblu, în locul concepției politice libertare, distrămată în labirintul unei dialectici raționaliste, noi instaurăm concepția unui empirism organizator și creator, noi considerăm libertatea ca o rezultată a unor raporturi sociale necesare.

(Continuare pe pagina II-a).

907

Un document mai mult

de Ion Chelcea

907 rămâne un fapt asupra căruia se poate stărui nu numai sub forma aducerilor aminte — cari n'ar mai avea atâta tărie pentru niște vremi asupra cărora s'au așternut anii — iar mormintele s'au astupat așternându-se peste ele aceeași uitare „binefăcătoare”.

Rămân însă documentele ce nu pot fi îngropate — nici chiar de vreme.

Între altele, poporul a avut grije să imortalizeze masacrele din 907. A putut să fixeze chiar cauzele revoluției — dând probă de conștiință de drept — fixând cadrele legitime ale mișcării. Ciocoi! Ei trebuiau detronați după cum spune în cele ce urmează cu înjurătură:

F..... de ciocoi
C'ăți ajuns și voi ca noi
C'o vacă și cu doi boi
Să 'njuțați cocoanele
Să ne ar. și pogonele”.

(Cf. „Oltenia” culegeri de documente privitoare la pământul și locuitorii Olteniei din trecut și astăzi. Cartea I, fascicola XI, pag. 173.)

Abia ajunsese să zică Doamne-ajută când, — știți cine —:

Tunurile le-așeza
Și-apoi începe a trăgea”.

(op. cit. pag. 174). Se spune textual:

„Anu nouășate șapte
Când am fost bătuți la spate
Cu bețe funii udate...”

„Pe care cum îi prindea
Li bătea și-i canunea
Și la pușcă-i trimetea
Și-i vedeai pe toți căzând
Tot ca epurii din crâng”.

Frica sinistră a rămas fixată proaspăt pentru posteritate — după sate:

„Când a fost la Băilești
Stai în loc și te jelești
Cincizeci de case la rând
Le a bombardat la minut”.

În conștiința populară se motivează mișcarea tot așa de conștiincios cum se și zugrăvește fazele prin care a trecut mișcarea.

Foaie verde iasomie
Vin grecii dela Grecie
Fără subă sau samar
Câte șapte piun măgar.
Aoleo! ce goi săraci
Par'că sunt ciobani de vaci
Și peste un an sau doi
Se fac bogăți dela noi”.

Era o energică reacțiune din partea elementului băștinași contra cetro itorilor — streinii celor aproape două veacuri de exploatare politică — li s'a întins ca la un 48 ardelenesc, tăișul coasei. Trebuia deci, cumpănită modalitatea de înăbușire spre a nu zdrobi în embrion conștiința propriilor drepturi.

(Continuare pe pag. II.)

Ideia de stat și criza actuală

— Continuare din pag. 1-a. —

Astăzi, măsurarea unei descrieri de criza actuală, exprimarea grafică sau prin cifre statistice a evoluției sale, prezintă mult mai puțin interes, decât simptomele sociale ce se degajează dintr'ansa.

Trăim într'o perioadă de puternică reacțiune statală, de întărire a funcțiunilor sale superioare, reacțiuni care tind să grezeze forța organizată în vederea unor scopuri permanente și ideale, pe experiența vie a unui popor întreg și această nouă tendință unește într'o sinteză concepția juridică a statului cu concepția energetică.

Statul devine astfel un factor activ și creator de progres și întreaga noastră gândire politică deplasează liniile de forță din câmpul disciplinei pur scolastice în câmpul vieții și al realității. Ideile pozitive, ale transformării sociale, care atrag în mod firesc modificarea structurală a organizației de Stat, mențin în suflul nostru un robust optimism și întăresc credința noastră în progresul neîntrerupt al societății omenești.

O întreagă experiență istorică ne pune la dispoziție probe neîndoielnice pentru dovedirea indiscutabilei existențe în această privință se polarizează în jurul unui singur nucleu central: permanența ideii de stat. Statul ne apare astfel ca un fenomen de forță în continuă devenire, ale cărui elemente sunt date de energiile fizice și psihice ale indivizilor aparținători, această forță superioară depășind suma totală a energiilor componente. Această înfățișare crează în conștiința noastră un sentiment de oarbă supunere față de o putere exterioară care ni se impune cu putere elementară. Indiferent de fluctuațiile și transformările operate în grupările sociale cuprinse în Stat, al cărui efect atrage o schimbare structurală în organizația sa, această putere nu poate fi depășită sau desființată.

Dacă aruncăm o scurtă privire asupra evoluției ideii de Stat, privită în lumina istoriei sociale, observăm că în diferite perioade istorice, lupta claselor pentru hegemonia socială, oferă puterea aceleia clase, care se identifiacă cu energia unitară și diriguitoare a Statului, aceleia care dă expresie funcțiunilor sale esențiale. Prin urmare încă odată, durata crizei actuale, explicațiunea ei prin prisma unei fatale peridocități de maladie social-economică, perspectiva posibilității unei „prea scumpe” repetiții pe care o va gusta generația noastră sau cea care va veni, sunt tot atâtea fapte particulare, pretexte de lămurire a puterii suverane a Statului.

Este singurul lucru care se poate discuta cu folos astăzi și de felul de înțelegere a ritmului istoric în care se petrece procesul de transformare a Statului existent, depinde soluționarea justă o problemelor pe care criza actuală le pune. Este singura metodă de a găsi linia interioară a progresului.

Până în plin veac al XX-lea, statul îndeplinește funcțiuni de pură securitate internă și externă, intervențiunile sale în domeniul economic-social fiind sporadice și fără prea mare însemnătate. El apare astfel ca rezultanta unui proces de diferențiere istorică, ca o persoană juridică superioară, îndeplinind funcțiunea de regulator social, prin intervenția directă, potențată până la suspendarea libertății în perioadele de criză social-economică, mai ales atunci când relațiile dintre diferitele grupări tind să rupă echilibrul social normal, prin intervenție indirectă impusă pe calea convingerii în perioadele de pace socială. Intotdeauna însă grupurile componente și indivizii trăiesc pur și simplu sentimentul puterii în

stat, ca o putere în afară de raporturile lor imediate.

Această concepție a statului pur, fără ingredientele unei activități complexe, care să cuprindă toate domeniile de manifestare socială durează și astăzi și are în serviciul său o întreagă literatură și presă, al cărui scop este apărarea intereselor unei clase, care-și identifiacă interesele sale cu interesele statului.

În acest sistem de gândire politică, o zdrobitoare majoritate de cetățeni, nu participă efectiv la viața de stat și majoritatea aceasta își limitează activitatea în câmpul redus al nevoilor imediate. În totdeauna, un grup social sau o clasă socială pentru satisfacerea intereselor lor economice, au întrebuintat mijloacele unei puteri politice dominante. Și dacă așa stau lucrurile, acum se poate ușor defini sensul evoluției vieții de stat.

Statul apare ca o putere organizată, la baza căreia stă ideea de forță, cu tendința de a absorbi întreaga societate, mărindu-și mereu sfera influențelor sale diriguitoare în toate domeniile; în domeniul economic, cultural, politic, social etc.

În stadiul actual al evoluției statului român, pătura țărănească care cuprinde majoritatea cetățenilor săi își afirmă voința de dominație în sensul utilizării puterii politice pentru realizarea scopurilor generale. Și în ce direcție se îndreaptă scopurile păturii țărănești, așa cum le putem descifra din împrejurările de astăzi? În direcția transformării statului pur, în stat activ și creator de valori social-economice.

Problema datoriiilor agricole și a organizării creditului agricol cu asistența statului, problema organizării cooperației, problema culturală a maselor țărănești și muncitorești, sunt tot atâtea semne de afirmare concretă a noii orânduiri statale, impusă de pătura rurală.

În orice caz, asistăm la un proces de integrare a tuturor energiilor componente, care duce la o reglementare a activității diferitelor grupări și la o egalizare a condițiilor materiale de muncă, egalizare care nu împiedică diferențierea naturală a ei, ci potențează puterea de creație a fiecărei forțe integrate în stat.

„Umanitatea prezentă evoluează sub presiunea maselor, în înțeles economic. Întreagă activitatea statului, îmbrățișează și exprimă interesele lor.

Masele economice influențează din ce în ce mai mult asupra politicii interioare a statelor, și prin revendicările lor aproape totdeauna irezistibile, pun în pericol chiar vechia noțiune a statului” (Lucien Romier). În modul acesta se procedează ideea statului național-activ, cu scopul de a proteja și întrebuinta pentru scopuri ideale, întreg rezervoriul de energie al rasei.

Prin urmare, nu suspendarea, nici măcar pe timp limitat, a funcțiilor esențiale ale statului ci reorganizarea și întrebuintarea lor în interes social și național.

Ne bucură faptul, că atunci când monopolul privat al bogățiilor, cu nota lui anarhică, inerentă oricărei inițiative individuale, verificându-i-se definitiv neputința, renunță la pretențiile sale de creație și face loc monopolului de interes public și mai ales ne bucură faptul că noua Domnie începe prin afirmarea principiului monarhiei active.

Monopolul impus de encuceririle tehnice care nu urmărește profitul individual și parazitărilor, ci profitul colectiv, reacoperirea trebuințelor generale. Statul are rolul să coordoneze și influențeze activitatea economică toemai în favorul acestei colectivității.

Întreg procesul de producție și de repartiție se angrenează în vasta organizație de stat și statul în calitatea sa de îndrumător va trebui să aintervină în mod continuu și du-

rabil. Cei care se tem de noua orientare și care până astăzi au considerat intervenționismul de stat ca o tranzitorie și anormală situație se văd siliiți a-și înghiți argumentele.

Partidele politice își subordonează interesele de grup intereselor generale intrând în orbita înfăptuitoarei voinți regale, care taie drumul spiritului către puterea creatoare și ordonatoare a statului.

Stat și masse, sunt două realități pe care criza actuală le încrustează în conștiința noastră, ca singurele demne, de interes, restul fiind balast de fapte mărunte.

Petre Țuța.

907

Un document mai mult.

(Urmare din pag. 1-a.).

Poporul încinge muchia toporului când își vede periclitată existența.

O politică proastă ne-a ngropat propriile noastre năzuinți sub puterea grea a bronzului. Fresca răscoalei din 907 se completează încet, încet, prin propriile lor guri astupate (ale țaranilor) cu țărână.

„Foaie verde și o la'ea
După ce că-i împuşca
O groapă mare făcea
O sută cincizi băfia
Până groapă să umplea
Mulți p'afară rămănea
Și curcile îi ciocănea
Cu carnea lor se hrănea
Până osu rămănea
Că nimenea nu 'ndrăse
Să se ducă ca să-i ia
Că soldații foc trăgea
Nimeni nu s'apropia
C'asa ordinu avea”

(cf. op. cit., Cartea I, partea I, fasc. I—IV, pag. 5 sqq.) spune în-sinceritatea sa unul din fiii acestui popor, popor care-și manifesta propria-i personalitate. Trebuia ca această personalitate s'o mutileze concepțiuni înalte de stat — rațiuni înalte de restabilire a ordinii prin masacrul — se înțelege, 907, rămăne un fapt însămanțat adânc în mentalitatea acestui popor care, la momente de sugrumare a existenței sale știe să reacționeze, chiar dacă gurile tunurilor lor vor fi îndreptate ca în 907, răscolind țărâna ceia 11 mii. Ion Chelcea.

Pentru Șeciaru

Pamfil Șeciaru și-a purtat viudul sufletesc și deșertul moral, mai zilele trecute prin metropola Ardealului, unde a venit cu scopul precis de-a scutura din mănecă balivernele sale cotidiene, acoperind în straițe rupte figura lui Mistral. — Cu această ocazie și-a vârat nasul și'n sala tribunalului Cluj, unde se desbătea procesul Chemarea—Averescu.

I-a mirosit a început de răscoală și-a tuns-o răcnind în gura mare că în curând o să avem revoluție și-a scris la gazetă lingând supus mâinile mareșalului, apostolului care i-ar putea hrăni independența. Apropo. La Cluj, a pupat în ceafă pe Codarcea, a lins între sprâncene pe Bornemisa, ba și a sărutat degetul mic dela piciorul stâng al unei fețe bisericesti. Toate făcute pentru unirea sufletească a tuturor Românilor, și pentru apărarea demnă a prestigiului presei Acest mă runt personajiu care urlă din răspuleri pentru a-și acoperi golul dinăuntru, și care rânjește colții de zătar la Chemarea ardeleană este exemplarul prototipic al Românului imparțial schițat pentru totdeauna de Caragiale, care dela 1848, luptă și da și da și luptă pentru toate partidele și pentru toate guvernele. P. Ț.

13 milioane

De cei nestabiliți. Ascultă cetățene, tu, care-ți frângi picioarele și-ți sleiești feasta între roate de mașini, care-ți macini sănătatea și voioșia vieții scormonind aurul negru, te tărăi desculț pe ușile poleite cu plăceri și-nfunzi gurile flământede ale copiilor tăi slăbiți de mizerie și foame cu pumnul. tu care-ți mesteci, scrășnind neputința, tu care tresari halucinat în așteptarea execuțiunii fiscale, ascultă o mică și înfiorătoare poveste. Să nu crezi c'am desprins'o din vreo carte cu întâmplări fantastice, ci mi s'a înfipt în conștiință ca un piron roșu în ziua de 10 Noembrie.

În procesul nostru, în procesul revizuirilor dureroase s'a întâmplat un fapt nemaipomenit. Tribul averescan a comis în fața noastră un furt simbolic. A furat furtul. Ce deslănțuire de atavică cleptomanie. A renunțat la unul dintre cele mai importante capete de acuzare, chestia însușirii tâlhărești a celor 13 milioane. Un oarecare dintre ortacii lor articulează ndescifrabil:

Nu vrem să ne judecăm pe această chestie. Nu-i momentul acum și rândurile clanului amenințat se strâng, farsorii dreptății violente se fac buluc, nerușinarea face tumb pentru a desmorți priverile înțepenite.

Au furat! Au furat! 13 milioane într'o noapte! Știe șofeurul Buzescu! Când i-au auzit numele, Spartanii moralei și-au întors fețele de rușine.

Șofeurul Buzescu știe.

Să strige din răspuleri.

Spetacolele

Teatrul Național Opera Română

DUMINICA, 23 Noembrie 1930: (matineu).

Tosca.

DUMINICA, 23 Noembrie (seara). Păpășile.

LUNI, 24 Noembrie: Turneul Teatrului Național din București.

MARTI, 25 Noembrie: Patima Roșie.

MERCURI 26 Noembrie: Povestirile lui Hoffmann.

JOI, 27 Noembrie: Șase personaje în căutarea unui autor.

VINERI, 28 Noembrie: Mignon.

SAMBATA, 29 Noembrie: Patima Roșie.

DUMINICA, 30 Noembrie: (matineu) Căminul cu viespi.

DUMINICA, 30 Noembrie: (seara) Povestirile lui Hoffmann.

Primăria Municipiului Cluj

No. 22804—1930

ANUNȚ

Municipiul Cluj va da în întreprindere pe cale de licitație publică cu oferte în scris, închise și sigilate pe durata de 3 (trei) ani dela predare curățitul și transportul fecalelor din closetele necanalizate, aflătoare în edificiile Primăriei și în cele particulare unde nu este canalizare și apaduct.

Licităția se va ținea în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în art. 88—110 din legea Contabilității publice în ziua de 8 Ianuarie 1931, orele 11 a. m. înaintea Comisiei de licitații, sala de ședințe.

Ofertanții vor depune deodată cu predarea ofertelor lor, o garanție de 10.000 Lei în numerar sau efecte garantate de Stat.

Condițiunile de licitație (caetul de sarcini) și tabloul latrinelor din clădirile Primăriei, se pot vedea în biroul Serviciului economic.

Cluj, la 13 Noembrie 1930.

Primăria Municipiului Cluj.

Comentarii pe marginea Intrunirilor liberalo-averescane

Trâmbițele moralității politice

Dela o vreme asistăm la desfășurarea monotonă și uniformă a pseudocongreselor liberale de diferite nuanțe și culori, cari, în afară de furnizarea unui spectacol gratuit și indecent svărlit în fața trecătorilor, n'au avut și n'au nimic comun cu marile masse, cari pulsează într-o deplină armonie cu realizările actualului regim. Există o incontestabilă înfrățire, între popor și actualii guvernanți, stabilită prin identitatea de sentimente, pe ambele versante ale Carpaților. S'a spus, timid și fără ecou, că partidul național-tărănist își are existența în funcție, de stadiul în care se găsește cimentarea fuziunii realizate în anii din urmă și că s'ar baza, exclusiv și vremelnic, pe garanțiile, cu caracter regional, pe cari le prezintă una-fiecare din fracțiunile componente ale acestui organism politic. Nimic mai greșit decât teoriile neînțelegerilor inexistente cari ar submina structura partidului național-tărănist, teorii isvorite din sforăria politică cu tendințe de discreditare a unei realități politice, cu legături indisolubile, în masele poporului.

Partidul național-tărănist, care a preconizat întotdeauna principiile *democrației integrale*, n'are nevoie de manevre strategice, pentru soluționarea chestiunilor ce privesc țara și poporul. El nu s'a desmințit niciodată și drunul ascensiunii sale în opinia publică, pe care l-a parcurs cu o iuțea vertiginosă, n'a prezintat și nu va prezenta nici când spirale cari l-ar depărta — temporal chiar — dela principiile lui democratice inițiale. Forța maselor, cadrul în care s'au cristalizat flancurile disciplinate înregimentate în organizațiile național-tărăniste, au imprimat, prin puterea și semnificația vremilor prin care trecem, un caracter unitar și regnicolar acestui partid de esență democratică. Hotărârea fermă și perfectă cunoaștere a terenului pe care-l parcurea a ferit mecanismul, acestui organism politic, de fluctuațiunile ce au fost fatale altor grupări politice, în orice împrejurări, oricât de vitreg,

el a știut să se adapteze vremurilor și să se identifice cu interesele superioare ale statului. Și asta, pentru a răsplăti credința țăranelor legat de huma ogoarelor străbune. Pe frontispiciul vremilor ce vin, viitorul a hărăzit acestui partid cu structură democratică, un titlu răvnit zadarnic de toți paraziții bunului simț și uzurpătorii urnelor, în care se încheia voiața sinceră a celor cu sufletul desprins din ogoare. Tradiția cu care se mândrește partidul național-liberal, oricâteori are ocazie, se reduce la realizările românismului întreg sub impulsul și exigențele vremilor de-atunci și nicidicum la realizările personale ale conducătorilor de grupări politice. Tradiția aceasta, grosolan exploatată de acei cari profanează altarele cinstei, este tradiția poporului întreg, este realizarea actelor, pe cari le-a cerut în cursul veacurilor, voiața colectivă a neamului. Și tradiția care ar fi trebuit păstrată în sanctuarele sfinte ale sufletului românesc, a fost plimbată, cu o condamnabilă inconștiență, pe placardele electorale, redactate în tonul cel mai vehement și cel mai indecent în același timp. Desigur că mării morți au tresărit în mintele uitate de vreme, atunci când s'au văzut coborâți în stradă și folosiți ca elemente de propagandă, pentru satisfacerea deplină a agenților electorali, din partidul cu rostul încercat în formula „Prin noi înșine”. *Ei sunt proprietarii de drept, factorii și cauza determinantă a tuturor samovolnicilor electorale, săvârșite la umbra metalică a baionetelor.*

Și acum, ce vor ?

Zăgăzurile răbdării proverbiale, de care a dispus totdeauna poporul român, s'au sfârmat demult. Măinile cari au apărut resemnate coarțele plugului, se agită — în formă de blestem — la adresa liberalilor cari au spulberat iluziile de ieri și speranțele de mai bine ale acelor cari frământă, de-atâta vreme, cu fierul ascuțit, pământul străbun. Ce vor acei cari, înfrânți în lupta indecentă

dusă contra Coroanei — luptă care continuă în mod latent și azi — coboară din nou în lumea satelor tăcute, svărlind sămânța otrăvii liberale ?

Poporul e conștient de menirea lui, în ce privește funcționarea normală a mecanismului organizației de stat, și și va trimite în parlament, reprezentanții cari simt greul durerilor lui de azi.

Exigențele păturei țărănești nu vor putea fi soluționate și realizate de acei cari strâng în carcerele sângeroase ale cametei, tot ce a putut da ogorul stropit cu sudoare țăranelor români. Partidul liberal a murit demult în conștiința publică. De ce se agită fantomele cele mai triste moștenirii, pe care a lăsat-o vreodată, un organism de partid, în istoria politică a neamului nostru. Decesul politic, al partidului liberal este o realitate și înzadar se frământă la orizont, cioclii cu figuri de bocitoare, pentru a înșela credința de granit a poporului grupat în jurul steagului național-tărănist. Și paralel cu realitatea inexistenței partidului național-liberal, surâde triumfătoare icoana bunului simț, altoit în cadrele disciplinate al partidului național-tărănesc, cu rădăcinile adânc înfipte în huma ogoarelor, condus în acțiunile sale de principiile sănătoase izvorite din dogma brazdelor.

Sunt două lucruri cari n'au nevoie de documentări, două stări de fapt, două realități.

În fața decesului politic al partidului liberal cu anexele liberaloide, (averescane etc.) ne descoperim creștinește și murmurăm, cu țara, poporul și cu vremea, tradiționala deslegare de păcate: „Dumnezeu să-l ierte...”

Valeriu Cărdu.

* Aurel Lazăr

Abia s'a închis mormântul umed cu rămășițele lui Ioan Erdélyi și rândul luptătorilor pentru binele obșteșc se rarește din nou prin încetarea din viață a lui dr. Aurel Lazăr Marele defunct a ocupat în ultimul timp demnitatea de primar al Oradei-Mari și era unul din stâlpii românismului treaz la granița de vest a țării.

Luptător neostoiat pentru binele neamului Aurel Lazăr a fost unul din fruntașii vechiului partid național din Ardeal și unul din protagoniștii partidului național-tărănesc de azi, care încearcă o grea pierdere prin moartea lui.

Dispărut în floarea vârstei, când prin cunoștințele sale vaste și puterea lui de muncă ar fi adus reale servicii țării noastre, lui Aurel Lazăr este cu atât mai regretată de către toți bunii români.

Cu acest trist prilej, tineretul ardelean înregimentat în „Chemarea”, se prosternă umil în fața mormântului dela Oradea și jură a purta cu aceeași însuflețire steagul binelui obșteșc, ca și mării lui înaintași.

Către

Stimații Cetitori ai ziarului „Chemarea”

Având în vedere cu ce greutate bănești se editează ziarul și ca să putem achita tiparul, hârtia și costul postal, rugăm pe stim. noștri cetitori dacă cetesc cu drag acest ziar să se gândească a achita abonamentul cu aceeași dragoste. Unica sursă a existenței noastre fiind abonamentul. ADMINISTRATIA.

Cetiți și răspândiți
„CHEMAREA”

Există o logică a faptelor omenești mai ales a acțiunilor colective a cărei existență normală în desfășurarea lor, le apără de toate vicisitudinile unor porniri tendențioase. Dar atunci când această logică n-și are rădăcini organice ci se caută ca prin diverse supturugii să fie improvizată, întreaga acțiune riscă să se împodobească cu un comic de esență tragică. Pe dinaintea ochilor noștri ne-a defilat mai deunăzi curiozitatea politică averescană iar urechile noastre au fost asaltate prin intermediul aparatelor amplificatoare radiofonice, de un potop adevărat de exhibiții retorice, în care adevărul a avut permisiunea să fie mutilat în toate ipotezele posibile și imaginabile. Dar nu numai atât, mulțimea venită la adunare a fost ornată cu diverse inscripții suspendate în câte un vârf de băț pe care le priveau nedumeriți cei ce le purtase.

La tribună ia cuvântul un fost ministru local care desfășoară printr'o pismă istorică originală, actualitatea politică. Și cum istoricii sunt întotdeauna pe urmele trecutului fosta excelență ca să fie mai în înțelesul laicilor ne-a dezgropat câteva date interesante din analele 1926/7 faimoasa perioadă dizolvată prin fatala cărămidă, care a năruit astfel o epocă politică a țării noastre în care cu siguranță ar fi curs miere și lapte ca în pământul făgăduinții.

În perspectiva aceasta epică, reflecția este spontană și-i înfăptuște înaintea ochilor din țării necunoscute, un vast tablou de guri căscate spre binecuvântata mană. Dar iată că din superanele anelelor 1926/7 pornește un șuvoi de fapte în schemă statistică, deci mai prețioase contribuții la reconstituirea — beatitudinii — care trebuia să cuprindă toate viețuitoarele terestre și sub terestre precum și marine și aeriane din România întregită. Dar să lăsăm faptele să vorbească în înțelesul lor intim și nu în forma în care ni le-a prezentat fostul ministru al sănătății publice și depărțăm dela noi orice imputare de gânduri obscure, fiindcă nu vom face altceva, decât ceva în deobște cunoscut, aceloraș fapte le servim o altă interpretare. S'a invocat ca un suprem argument statistica făcută cu ocazia expoziției de radiofonie organizată astă-vară în București și din care s'a constatat că cele mai multe cuvinte pornite pe căile văzduhului spre alte țări, s'au înregistrat în epoca guvernării averescane, cifra impunând o mare distanță între ce s'a utilizat până la averescani precum și dela căderea lor până acum. Și explicația acestui utilaj radiofonic a fost prezentată în cel mai firesc mod că în că în vremea aceia România a avut cele mai întinse relații cu străinătatea etc. etc.

Nu știu dacă precursorul telegrafiei fără fir Hertz precum și realiz torul acestei minuni a vremurilor noastre Marconi, s'au gândit vre-o dată că invenția lor va servi ca document partidului averescan demonstrându-i arta politică. Indiferent dacă glasul cifrelor mărturisește acest fapt că în vremea aceea au fost cele mai strânse legături cu străinătatea, dar noi vom desprinde ceva din amintirile pe care ni le evoacă trecutul și din ceia ce va răscoli această permanentă tentație a vieții omenești, vom desprinde câteva fizionomii ale unor maniere politice din susnumita epocă. Știm prea bine că pe atunci aveam cele mai întinse legături cu străinătatea și admitem chiar că n'avem argumente să contradicem sentința aceasta, dar fără să atribuim vre-o suspiciune asupra noastră în legătură cu consacra expresie „Legenda siringilor”, mai știm un lucru, că pe vremea aceea contractele se încheiau și se semnau în străinătate, așa că în parte se explică acel concurs de cuvinte expediate pe calea aerului. Astăzi contractele se încheie în țară sub ochii tuturor și ne scutește de a intensifica relațiile cu străinătatea pe baza argumentului de mai sus.

Și acelaș orator de mai sus, a cântat din nou, cântecul lebedei, opintindu-se cu o vehemență rară în moralitatea politică a guvernului național-tărănesc. Avem și noi o credință în moralitatea politică și reacționăm ori de câte ori o vedem profanată, ne uimește această cutezanță cu care se încearcă de a se străbate pământurile necunoscute de către acei cari peste noapte în fața unor adeniri pe care austeritatea creștină le-ar numi deșertăciuni, și-au schimbat mentalitatea politică întocmai cum și-ar schimba vesmintele. Or pentru slujitorul Domnului, Dl Profesor I. Lu-paș aceasta se chiamă tot moralitate politică? Trecutul nu prea depărta care ne scoate la iveală unele apucături în flagrantă contradicție cu noțiunile pure, ne reprobă aceste rechizitorii a căror serioasă gravitate a dărâmat tribuna. Iar trâmbițele cu care se fac încercări de a se scoate note improprii, sunt prea răgușite ca să ne facă să-ne plecăm capetele smerite.

Și mai știm încă, că pe lângă moralitatea politică în înțelesul ei abstract și practic, mai există izolat bunul simț politic, care atunci când tu însuși păcătuiești față de conștiința ta, îți revocă dreptul de a te urca pe culmile pe care le-ai călcat în picioare, spre ați salva personalitatea politică, de un comic grotesc.

O. V.

Societate Anonimă fostă

„SKODA” din Pilsen.
Capital coroane cehe 200.000.000

Numărul lucrătorilor 40.000.

Numărul mașinilor 7.800.

Secția mecanică:

Instalațiuni cu mașini de aburi și turbine, turbine hidraulice. Instalațiuni complete de uzine electrice. Instalațiuni pentru fabrici de bere, spirt, săpun și uleiuri din fructe și sămânță, etc.

Farbica de automobile:

Automobile și TRACTOARE agricole și industriale, camionete și autobuse.

Mașini pt. construcții de șosele:

Compressoare Naphta, compresoare ca aburi de 10 până la 20 tone, sacrificatoare, stopitoare etc.

Stărămare dura:

Concasoarea de pietre, tobe de sortat precum și instalațiuni complete stabile și mobile pentru producerea de nisip și piestriș. Concasoare cu făci. Mori cu bile și rulmenți.

Instalațiuni pt. abatoare:

Instalațiuni complete pentru abatoare moderne.

Frigorifiere:

Instalațiuni complete pentru frigoriere și fabricațiune de gheață.

Reprezentanța Generală pentru România, București I,
Strada Batistei Nr. 6.

Telefon 228-38.

Adresa telegrafică „Usineskoda”

Non vehementia stili sed vi argumentorum

Răspuns atacurilor mârșave îndreptate împotriva d-lui prof. Romul Boila

Să ne ierte „maestri“ scrisului dela Cuvântul dacă scârbiți de vomiturile lor indecente ne permitem a le da o mică lecție de bun simț *românesc*. Aceasta nu înseamnă că „maestrii“ dela Cuvântul nu dispun de rafinat bun simț, de pronunțat gust estetic dar de o nuanță proprie minorității de culoare neagră arămie și de proveniență faraonică.

Ori după cum acești „maestrii“ fac gazetrie românească și se erijează în îndrumători ai opiniei publice românești și de sfătuitori și dătători de soluții în toate problemele, cari privesc viața Statului Român și mai presus de toate au incalificabila pretenție de a moraliza viața publică prin scrisul lor, se împune dela sine ca acești „maestrii“ tocmai în urma malițioaselor lor indeletniciri și tendințe necerute de nimeni, să facă să se reogindească în scrisul lor însuși sufletul poporului, în numele căruia de sigur gratuit țin că se adresează opiniei publice pentru a-i da directive sănătoase.

Și după cum în scrisul acestora se reliefează o mentalitate și o linie de conduită străină fondului sufletesc al românului cu bunătate de adevărat creștin, în propriul lor interes le atragem atențiunea asupra acestui defect al scrisului lor, fiind convinși, că dacă își vor forța nițel „*bogatele lor resurse morale și intelectuale*“ vor putea înțelege temeinicia sfatului nostru pentru a se conforma pentru viitor în propriul lor interes.

Am amintit că atunci când fără a simți vocațiune te erizezi în îndrumător de opinie publică, se cere neapărat ca punctul de plecare al aceluia care încearcă aceasta să fie comun cu al aceluia care se adresează. Pentru-că lipsind această comunitate prin forța împrejurărilor se observă, că între cei cari scriu și între, cei cărora se adresează scrisul există o deosebire fundamentală de proveniență a sentimentelor și ideilor de rasă. Ori existând această deosebire fundamentală cade dela sine dreptul acestor scribi de a se adresa masei cu care nu are fond comun.

Nu intenționăm să privim „maestrii“ scrisului dela Cuvântul de sentimentele de bun români, cari animă întreaga suflare românească ci doar se constatăm, că scrisul lor este lipsit de bunul simț, de decența caracteristică sufletului românesc și că deci indiferent de originea lor etnică în această privință nu s'au putut asimila poporului românesc.

Dar, dacă nu s'au asimilat până în prezent, nu înseamnă că nu se vor putea asimila în viitor. Și pentru a servi această asimilare le îndreptăm aceste rânduri.

De fapt, omenește ne impresionează tenacele lor străduințe ca cu orice preț să treacă în fața opiniei publice ca adevărații ei îndrumători și când vedem că în

urma scrisului lor obțin chiar rezultat contrar. Aceasta întrucât după cum am amintit lipsind în scrisul lor o calitate esențială a poporului nostru, dovedesc că și în ipoteza originii comune, în conduită au deviat dela calea impusă de această origine comună. Ori acest fapt este chiar suficient pentru a repugna opiniei publice scrisul lor.

În adevăr scrisul din urmă al Cuvântului este de o așa superioară calitate țigănească, că vrând nevrând trebuie să te îndoiești că ar fi fost scris de un român. Și atunci iarăși vrând nevrând trebuie să te revolți și indigne de astfel de scris.

Dar înafară de aceasta se mai știe *ilustrii măestrii* dela „Cuvântul“ că adresându-se opiniei românești, aceasta încadrează în sine și Ardealul, care avându-și trecutul său în totalitatea evenimentelor istorice al poporului românesc a avut și are oamenii săi, cari întruhipând în sine conducerea și supremația directivelor acestor evenimente, prin jertfirea lor, prin iubirea lor față de acest popor obladuit din această provincie și-au făcut datoria până la culme față de popor, astfel că în instinctul său de recunoștință pentru binefăcători, noi ardelenii am învățat să ne iubim cu ardoare și să ne stimăm cu evlavie acești oameni, cari prin întreaga ființă lor s'au pus în serviciul cauzei noastre, comune, făcând ca destinul nostru să se realizeze în cadrele indicate de calitățile și virtuțile poporului nostru și în conformitate cu dreptatea istorică. Acești bărbați sunt adânc săpați în inimile noastre, ermetic închiși în sufletele noastre astfel că nu putem tolera ca acești bărbați să fie bârșiți, mișelește atacați, necruțându-li-se nici chiar sanctuarul familiar, căci lovindu-se în ei se lovește în noi toți.

D-lor *măestrii* dela „Cuvântul“ atunci când cu toată indignarea și cu toate energia descalificăm procedeul țigănesc de a scrie al Dvoastră și prin care, din motive pe cari sufletul nostru cinstiț ne repugnă să le cercetăm loviți cu atâta diabolică perversitate în acest Ardeal atunci când loviți figurile reprezentative ale acestei provincii, nu înțelegem să vă răpim dreptul de a critica, dar vă cerem imperios să fiți cinstiți în scris, de bună credință și obiectiv. Să militați cu argumente și nu cu scârboase injurii și cu expresii josnice și indecente.

Deci: non vehementia stili sed vi argumentorum. A. H.

Plugari, cetiți și răspândiți

„FOAIA NOASTRĂ“

Redactor responsabil:
Dr. A. T. MUREȘAN

Aspecte dela procesul Chemarea (Gruia—Averescu)

— Mareșalul martor acuzat și acuzator —

Sala de ședințe a tribunalului Cluj arhiplină. Față în față respectabilul bătrân care s'a urcat din treaptă în treaptă ajungând la cele mai înalte funcțiuni posibile și tot odată și toleratorul celor 450 de casuri recunoscute de domnia sa cu răscoala dela 1907, iar de partea opusă un tânăr plin de vigoare, mândru de sine, un om care e la începutul unei cariere din care la bătrânețe va putea omite desigur tolerarea suprimărilor unor nenorociți fii ai neamului și gleei române.

Se face apelul celor citați în cauză și se iau datele personale Bazil Gruia—Averescu 72 ani pensionar... Ce diferență de vârstă, păcat că tânărul chemărist B. Gruia n'a fost cu un an mai tânăr, ca mareșalul să fi ajuns a se judeca cu un minor deoarece bătrânii și copii au acelaș fel de a fi. Un gând mă bate totuși trecându-mi privirea peste datele personale și reclamațiunea relativ la persoana mareșalului, și dacă-mi dă voe să-i pun întrebarea ce fel de pensionar e? politic sau pensionar, al cărei funcțiuni ocupate.

Mareșalul martor.

Președintele tribunalului secția II. d-nul Linzsmayer în baza articolului... din codul... transilvănean îl introduce în instanță pe mareșal ca martor, unde martorul prin un talent deosebit de biografist își resumă viața în reamintiri plăcute din timpurile eroice ale neamului nostru, printr'un ifos de o rară splendoare. Domnia sa mă ierte dacă fac o mică observație că dacă datele recerute pentru proces și cari interesau dacă nu total cel puțin în parte, au lipsit. În schimb am avut ca ascultător deosebită plăcere ca la atacurile apărării să aflăm niște fapte extrem de grave, ca dispariția dosarelor anchetelor făcute de ambele ministere în anul 1907. Unde or fi do-

sarele e o întrebare, cine le-a luat ne-a spus-o, cel dela interne I. C. Brătianu, ce-l dela război din învoirea mareșalului după cum a recunoscut Filipescu. Toate acestea ne duc la fericita situație de-a cerceta morți și de a sta în fața unui proces al morților.

Mareșalul ca acuzat.

Înelungul ședinței tribunalului care a durat 9 ore nu s'a făcut altceva decât să se discute acuzațiile aduse de Bazil Gruia pentru care mareșalul s'a simțit calomniat, adică era principalul acuzat. Se discută pe puncte. Se ajunge a se descoperi generozitatea mareșalului de a plăti din pungă proprie arumiți informatori anonimi cu câte 300.000 Lei pe la Londra și prin alte părți. Ne scuzați De mareșal cine sunt aceia? vrem să știm, și noi suntem buni români ca și Domnia Voastră. Răspundeți.

Mai interesant a fost chestia retracării faimoaselor 13 milioane, pentru cari la sfârșit s'a cerut tribunalului să binevoiască a interveni la ziariști să nu publice din dezbateri nimic. O întrebare. Pentru ce? Nu dumneavoastră ați fost acela, De mareșal atunci când maestrul apărării cer ședință secretă, să refuzați. Și să mă ierte și Dnul Lupas ședința secretă a cerut-o un român veritabil și bun patriot și nu după cum crede D-lui un om lamentabil și evreu spaniol.

Mareșalul acuzator...

...Strângându-și ultimele resurse ale energiei bătrâneții sale strigă de odată „J' accuse“ „J' accuse“, iar domnia sa dacă crede că noi am dormit tresindu-ne la sgomotul produs îl întrebăm, pe cine? Pe binefăcătorii ce au făcut să dispară dosarele ori pe tânărul Bazil Gruia care lămurea opinia publică?!

Emil G. Antoniu.

Incunoștiințare.

Pentru: Cluburi, Cercuri, Cafenele și Restaurante.

1. Se aduce la cunoștința tuturor Cluburilor, Cercurilor, Cafenelor că pînă în jurnalul No. 1488—1930, Consiliul de Miniștrii a aprobat punerea în vânzare de către C. A. M. a jocurilor denumite „Rummy“ formate din tablete de celuloid cari înlocuiesc cărțile de joc.

Aceste jocuri se pot procura numai dela Depozitele C. A. M. (Regiei) din fiecare capitală de județ unde dnii patroni urmează să se adreseze și unde li se vor da toate deslușirile în legătură cu procurarea lor.

2. Prin articolul 44 din legea pentru modificarea legii de administrare și exploatare a monopolurilor Regalului României, din 2 Iulie 1930, publicată în Monitorul Oficial No. 144 partea I din 2 Iulie a. c. s'a stabilit, că în localurile Cercurilor, Cluburilor, Cafenelor, Restaurantelor, Cazinourilor, Societăților sau orice alte stabilimente în cari se joacă cărți de joc, indiferent dacă jocurile sunt făcute pe bani sau pe consumație să nu se poată păstra și întrebuița de cât cărți de joc investite de către C. A. M. (Regie) cu un timbru special indicând destinația lor (cărți de joc pentru cercuri).

În urma celor arătate mai sus, cu începere dela 1 Decembrie 1930, este

cu totul interzis sus citatelor localuri de a păstra și întrebuița, fie pentru jocuri pe bani, fie pe consumație, altfel de cărți decât cele ce vor purta stampila specială pentru cercuri.

Deci, localurile vizate, trebuie ca până la data de 1 Decembrie 1930, după care vor cădea în contravenție, să se adreseze tot Depozitelor C. A. M. (Regiei) unde de asemenea li se vor da toate deslușirile necesare.

Administrația ziarului nostru funcționează în str. Regina Maria 36. D. administrator Gh. Vitencu stă la dispoziția on. abonați zilnic între orele 9—12; 3—6. D. Luca incasatorul nostru se va prezenta la toți abonații ziarului, îndreptățit fiind a incasa abonamentul. În viitorul apropiat d. Luca se va deplasa la Turda și apoi la Oradea. Dd. abonați sunt rugați a-i plăti restanțele.

Mare reducere de prețuri din cauza magazinului supraîncărcat.

Lame originale „Gillette“ 10 buc. 90 Lei, 100 buc. Lei 850, lame automate „Unicum“ tot atât de bune ca lamele originale „Gillette“, 10 buc. Lei 70, 100 buc. Lei 650, mașină de tuns „Citte“ 1 buc. Lei 96. Foarfeci de croit Solingen I-cal. buc. Lei 170. Tacâmuri de alpaca Solingen garantate, pentru 6 persoane 24 buc. dela Lei 850. Bridge, foarfeci, cuțite de bucătărie și măcelar cu prețuri tot atât de mici. Calitatea bună a mărfurilor o garantează bunul renume a firmei mele existentă de 66 ani.

Fiul lui Matei Kun, Cluj, Cal. Victoriei 2.